

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja

1. člen

V Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09-popr., 65/09-popr., 20/11, 40/12 –ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16 in 49/16-popr.) se v prvem odstavku 5. člena, prvem odstavku 37. člena, prvem odstavku 64. člena in prvem odstavku 92. člena besedi »pomočnik vzgojitelja« v vseh sklonih in številih nadomestita z besedilom »vzgojitelj predšolskih otrok - pomočnik vzgojitelja« v ustreznem sklonu in številu.

2. člen

Za 16. členom se doda nov 16. a člen, ki se glasi:

»16. a člen
(določanje zasebnih izvajalcev)

Zasebne šole, ki se financirajo iz javnih sredstev, določi minister z odločbo, če izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka 86. člena tega zakona, na podlagi naslednjih meril:

- števila in starosti učencev oziroma dijakov na določenem območju,
- specifičnosti poselitve,
- razvojnih posebnosti območja in
- možnosti izbire izobraževalnih programov na določenem območju.

Merila iz prejšnjega odstavka podrobneje določi Vlada Republike Slovenije.«.

3. člen

V 17. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Izobraževalni program iz prejšnjega odstavka pridobi javno veljavnost, ko pristojni strokovni svet ugotovi, da je program v skladu s cilji sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji iz 2. člena tega zakona, da zagotavlja enakovreden izobrazbeni standard in da se programsko razlikuje od javno veljavnega izobraževalnega programa iz prvega odstavka 15. člena zakona tako, da bogati šolski prostor in staršem in dijaku omogoča možnost izbire.«.

Četrti odstavek se črta.

4. člen

20. člen se spremeni tako, da se glasi:

»20. člen
(spremljanje in posodabljanje)

Nove javno veljavne programe ali nove dele javno veljavnih programov v javnih vrtcih in šolah uvaja, spremlja in evalvira pristojni javni zavod iz prvega odstavka 28. člena tega zakona ves čas šolanja prve generacije. O ugotovitvah pristojni javni zavod letno seznanja pristojni strokovni svet, ki sprejema ustrezne ukrepe.

Uvedbo izobraževalnega programa iz 17. člena tega zakona ves čas šolanja prve generacije evalvira pristojni javni zavod iz prvega odstavka 28. člena tega zakona in o ugotovitvah letno seznanja pristojni strokovni svet. Če iz evalvacije izhaja, da sta pri izvajanju programa kršena drugi in tretji odstavek 17.

člena tega zakona in kršitve v predpisanem roku niso odpravljene, pristojni strokovni svet predlaga izbris izvajalca iz razvida.

Minister lahko na predlog pristojnega javnega zavoda iz prvega odstavka 28. člena tega zakona ali pristojnega strokovnega sveta določi, da se nove dele javno veljavnih programov, rešitve na izvedbeni ravni, ki s systemskega oziroma vsebinskega vidika ne posegajo v javno veljavni program, ali novosti na področju organizacije in financiranja sistema vzgoje in izobraževanja, pred uvedbo preverjajo na izbranih šolah in vrtcih s poskusom. Minister lahko prepove nadaljnje izvajanje poskusa, če se ne dosega predpisanih izobrazbenih standardov ali so drugače kršene pravice otrok, učencev, vajencev, dijakov, študentov višjih šol ali odraslih.

Postopek uvajanja, spremljanja in evalvacije, postopek in nosilce spremljanja izvajanja poskusa ter postopek izbora šol in vrtcev iz tega člena določi minister.«.

5. člen

V tretjem odstavku 34. člena se v prvi alineji za besedo »šeste« doda besedilo »in sedme«.

V petem odstavku se v sedmi alineji za besedo »šole« doda besedilo, ki se glasi:

»oziroma odločba iz prvega odstavka 16. a člena za zasebne šole«.

6. člen

86. člen se spremeni tako, da se glasi:

»86. člen (pogoji za financiranje)

Zasebnim šolam iz prvega odstavka 16. a člena tega zakona, ki izvajajo programe osnovnošolskega izobraževanja, osnovnega glasbenega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja ali poklicnega in strokovnega izobraževanja, pripadajo sredstva iz državnega proračuna oziroma proračuna lokalne skupnosti, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so vpisane v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja,
- so vpisni pogoji določeni tako, da zagotavljajo vpis učencev in dijakov ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino,
- imajo vključena oziroma vpisana najmanj dva oddelka prvega razreda oziroma glasbena šola v vzgojno-izobraževalnem glasbenem programu izvaja pouk najmanj treh orkestrskih inštrumentov in ima vpisanih najmanj 35 učencev,
- izvajajo vse obvezne predmete, ki jih zakon, ki ureja osnovno šolo, določa za javne osnovne šole,
- imajo zaposlenih vsaj 80% učiteljev oziroma vzgojiteljev, potrebnih za izvedbo programa, ki je pridobil javno veljavnost, v skladu z zakonom in drugimi predpisi, za poln delovni čas oziroma temu ustrezen obseg zaposlitev za krajši delovni čas od polnega, in zagotovljene druge učitelje oziroma vzgojitelje, potrebne za izvedbo programa, ki je pridobil javno veljavnost.

Zasebnim šolam, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena in izvajajo program osnovnošolskega izobraževanja, se za izvedbo programa zagotavlja 100 % sredstev, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za izvajanje obveznega programa javne šole.

Zasebnim šolam, ki izvajajo program osnovnošolskega izobraževanja po posebnih pedagoških načelih, za pridobitev sredstev iz državnega proračuna ni potrebno izpolnjevati pogoja iz četrte alineje prvega odstavka tega člena.

Zasebnim šolam, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena in izvajajo izobraževalne programe iz prvega odstavka tega člena, razen programa osnovnošolskega izobraževanja, se za

izvedbo programa zagotavlja 85 % sredstev, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za izvajanje programa javne šole.

Zasebnim šolam ne pripadajo sredstva za naložbe, investicijsko vzdrževanje in opremo.

Zasebne šole lahko sodelujejo na natečajih za učila in učne pripomočke, ki so namenjeni javnim šolam.

Zasebni šoli pripadajo sredstva iz državnega proračuna oziroma proračuna lokalne skupnosti za šolsko leto, ki sledi letu, v katerem je pridobila pravico do financiranja v skladu s prvim odstavkom 16. a člena tega zakona.«.

7. člen

V 88. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na prejšnji odstavek zasebne šole za del izobraževalnega programa, ki se financira iz javnih sredstev, ne smejo zaračunavati šolnin.«.

8. člen

90. člen se spremeni tako, da se glasi:

»90. člen
(pogodba o financiranju)

Obveznosti in letni obseg javnih sredstev za financiranje izvajanja izobraževalnih programov zasebnih šol, se podrobneje uredijo s pogodbo o financiranju.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

9. člen
(merila in podzakonski predpis)

Merila iz drugega odstavka 16. a člena zakona sprejme Vlada Republike Slovenije v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

Podzakonski predpis iz spremenjenega 20. člena zakona izda minister v enem letu od uveljavitve tega zakona.

10. člen

(zasebne šole, ki izvajajo program)

Zasebne šole, ki izvajajo program, ki je pridobil javno veljavnost pred uveljavitvijo tega zakona, izpolnjujejo merila in pogoje iz novega 16. a člena in prvega odstavka spremenjenega 86. člena zakona.

Zasebnim šolam, ki izvajajo program osnovnošolskega izobraževanja, ki je pridobil javno veljavnost pred uveljavitvijo tega zakona, se do konca šolanja zadnje generacije, vpisane v šolskem letu 2019/2020, zagotavljajo dodatna sredstva za financiranje do obsega sredstev določenega na podlagi 86. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09-popr., 65/09-popr., 20/11, 40/12 –ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16 in 49/16-popr.).

Ne glede na spremenjeni 86. člen zakona se zasebne šole, ki jim je bila dodeljena koncesija pred uveljavitvijo tega zakona, financirajo v skladu z obstoječo koncesijsko pogodbo.

Določbe tega člena se ne uporabljajo za podružnice zasebnih šol, ki so jih le-te ustanovile po uveljavitvi tega zakona.

11. člen
(vpis v razvid)

Za zasebne šole iz prvega odstavka prejšnjega člena ministrstvo po uradni dolžnosti izda odločbo iz prvega odstavka novega 16.a člena zakona in jo vpiše v razvid v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

12. člen
(veljavnost in uporaba zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne s 1. 9. 2019.

OBRAZLOŽITEV ČLENOV:

K 1. členu

Ključna kazalca kakovosti predšolske vzgoje v vrtcu sta stopnja izobrazbe strokovnih delavcev in sočasno delo dveh strokovnih delavcev v oddelku vrtca. Za kakovostno izvajanje Kurikula za vrtce je potrebna strokovna avtonomija pri delu z otroki in z njo povezana odgovornost, saj je izbira vsebin ter konkretna izvedba dejavnosti prepuščena strokovnim delavcem. Glede na dejstvo, da delo v oddelkih poteka praviloma v okviru dnevnega programa, ki traja od 6 do 9 ur, prevzemajo odgovornost za dejavnosti, ne glede na to, ali gre za načrtovane dejavnosti, rutinske dejavnosti, dejavnosti na prostem, vključevanje v igro, vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev. V večini vrtcev je po ugotovitvah stroke, ki spremlja izvajanje Kurikula v praksi, že davno presežena delitev na dejavnosti, ki so »rezervirane« za pomočnika vzgojitelja in tiste, ki so »rezervirane« za vzgojitelja. Zaradi opisanega »premika«, se predlaga sprememba poimenovanja dosedanjega »pomočnika vzgojitelja« v »vzgojitelja predšolskih otrok – pomočnik vzgojitelja«, kar je tudi skladno z novelo Zakona o vrtcih (Uradni list RS, št. 55/17).

K 2. členu

16. člen veljavnega zakona ureja določanje izvajalcev izobraževalnih programov za javno veljavne programe in javne šole. Z novim 16. a členom se ureja tudi določanje zasebnih izvajalcev, ki se financirajo iz javnih sredstev. Te bo določil minister z odločbo in bodo morale izpolnjevati pogoje iz 86. člena zakona.

Minister bo pri tem vezan na merila, ki jih določa predlog novega 16. a člena in jih bo podrobneje določila Vlada Republike Slovenije. Ta merila so število in starost otrok na določenem območju, specifičnost poselitve in razvojne posebnosti območja ter možnost izbire izobraževalnih programov na določenem območju.

Z novim 16.a členom je tako določena pristojnost ministra za izobraževanje, znanost in šport, da na podlagi meril, ki jih podrobneje določi vlada, z odločbo določi zasebne šole, ki se bodo financirale iz

javnih sredstev. S predlagano ureditvijo država izpolnjuje svojo ustavno obveznost, da organizira osnovnošolsko izobraževanje tako, da bodo starši lahko izpolnili obveznost, da morajo biti njihovi otroci vključeni v javno veljavni osnovnošolski program, saj bo staršem, poleg mreže javnih šol, ponudila dodatno možnost izbire med zasebnimi izvajalci izobraževalnih programov, ki so pridobili javno veljavnost.

Ni torej nujno, da bodo vse zasebne šole, ki bodo izvajale javno veljavne izobraževalne programe, tudi financirane iz javnih sredstev, saj bo to odvisno od izpolnjevanja zakonsko določenih meril in pogojev, kar bo z odločbo ugotovil minister, pristojen za šolstvo.

K 3. členu

Sprememba 17. člena podrobneje določa, kdaj program zasebne šole pridobi javno veljavnost.

Veljavni zakon omogoča zasebnim izvajalcem vzgojnih in izobraževalnih programov, da sami določajo in sprejemajo programe. V kolikor zasebne šole želijo, da izobraževalni program pridobi javno veljavnost, si mora zasebna šola pridobiti mnenje pristojnega strokovnega sveta, da ta izobraževalni program dosegata enakovreden izobrazbeni standard kot programi, ki jih sprejme minister oziroma pristojni strokovni svet. Ob preverjanju enakovrednega izobrazbenega standarda mora strokovni svet ugotoviti tudi, ali so cilji programa zasebne šole skladni s cilji vzgoje in izobraževanja v RS.

Predlagane spremembe zakona pa poleg navedenega uvajajo še zahtevo po preverjanju ali predlagani program prispeva k bogatitvi šolskega prostora in omogoča staršem možnost izbire. Umeščanje zasebnih šol v sistem vzgoje in izobraževanja v RS temelji ravno na možnosti, da se ob programih, ki jih sprejme minister in se izvajajo v javni šoli, lahko izvajajo tudi programi, ki s svojo programsko opredelitvijo bogatijo šolski prostor, pomenijo dopolnitev javnega šolstva in tako omogočajo uresničitev pravice staršev, da izberejo za svoje otroke tudi zasebne šole. Predlagana ureditev zasebnega šolstva izhaja iz tudi razlage Evropskega sodišča za človekove pravice, ki ne implicira obveznosti države, da ustanavlja ali financira zasebne šole, ki pa financiranja iz javnih sredstev tudi ne prepoveduje. Pravica do izbire zasebne šole je bila nakazana že v Splošni deklaraciji človekovih pravic (26.3 čl), kjer je zapisano, da imajo starši pravico do izbire vrste izobrazbe za svoje otroke ter v Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (čl. 13.3), kjer je opredeljena pravica staršev, da izberejo za svoje otroke tudi take šole, ki jih ni ustanovila javna oblast, če ustrezajo minimalnim standardom, ki jih določi ali predpiše država.

Zasebne šole s programi, ki so pridobili javno veljavnost, predstavljajo bogatitev šolskega prostora. Njihovi programi pridobijo javno veljavnost ravno zato, ker so drugačni od izobraževalnih programov javnih šol, ki jih sprejme minister (programsko, pedagoški prostori...).

K 4. členu

S spremembo tega člena zakon uvaja obveznost, da nove javno veljavne izobraževalne programe ali nove dele javno veljavnih izobraževalnih programov, ki jih sprejme minister in se izvajajo v javnih vrtcih in šolah, uvaja, spremlja in evalvira pristojni javni zavod ves čas trajanja programa, v katerega je vključena prva generacija udeležencev vzgoje in izobraževanja. O svojih ugotovitvah javni zavod iz 28. člena zakona letno seznanja pristojni strokovni svet. Z navedenim določilom se želi zagotoviti pogoje, v okviru katerih je mogoče implementirati novosti v vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Tudi uvedbo izobraževalnih programov zasebnih šol, ki so pridobili javno veljavnost, ves čas šolanja prve generacije evalvira pristojni javni zavod iz 28. člena zakona. S predlagano spremembo zakona se torej uvaja dolžnost evalviranja izvajanja izobraževalnih programov na enak način kot to velja za javne šole. Evalvacija naj bi zagotovila možnost preverjanja izvedbene ravni programa. Pri tem je

pomembno tudi, da lahko strokovni svet predlaga izbris izvajalca iz razvida, če pri evalvaciji ugotovi, da so kršena določila tega člena, s čimer prekliče pridobljeno javno veljavnost izobraževalnega programa zasebne šole..

Podrobnejša določila v zvezi s postopkom uvajanja, spremljanja in evalvacije programov, ter postopek spremljanja izvajanja poskusa ter izbora šol s podzakonskim aktom predpiše minister.

K 5. členu

Predlagana dopolnitev petega odstavka 34. člena, ki določa vsebino razvida izvajalcev javni veljavnih programov vzgoje in izobraževanja, kot novo sestavino določa tudi odločbo iz prvega odstavka novega 16.a člena zakona.

K 6. členu

Člen določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati zasebne šole, da se lahko financirajo iz javnih sredstev. Le-ti so taksativno naštet, in sicer mora zasebna šola, ki je vključena v mrežo izvajalcev na podlagi meril iz 16. a člena zakona in je vpisana v razvid izvajalcev, izpolnjevati še pogoj, da so vpisni pogoji določeni tako, da zagotavljajo vpis učencev in dijakov ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino; izvajati mora vse predmete, ki jih 16. člen Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L, v nadaljevanju: ZOŠ) določa kot obvezne predmete v javni osnovni šoli; imeti mora vključena oziroma vpisana najmanj dva oddelka prvega razreda, glasbena šola pa mora v vzgojno-izobraževalnem glasbenem programu izvajati pouk najmanj treh orkestrskih inštrumentov in ima vpisanih najmanj 35 učencev; poleg tega pa morajo imeti zasebne šole zaposlenih vsaj 80% učiteljev oziroma vzgojiteljev potrebnih za izvedbo izobraževalnega programa, ki je pridobil javno veljavnost v skladu z zakonom in drugimi predpisi in zagotovljene druge učitelje oziroma vzgojitelje, potrebne za izvedbo javno veljavnega programa.

Poudariti je potrebno, da pogoj, po katerem mora zasebna šola za financiranje iz javnih sredstev (poleg sicer predpisanih obveznih predmetov iz drugega odstavka 28. člena ZOŠ) izvajati vse obvezne predmete, ki jih ZOŠ določa za pouk javne osnovne šole, ne pomeni, da morajo zasebne šole te predmete izvajati v obsegu in na način, kot je to predpisano za javne osnovne šole. Predmeti se lahko tudi drugače poimenujejo. Namen te določbe je, da se v programu zasebne šole, ki prejema javna sredstva, poleg vsebin, ki so v svobodni izbiri zasebne šole, izvajajo tudi vsebine, ki so v javni osnovni šoli vključene v obvezne predmete iz 16. člena ZOŠ. Obsega in načina zagotavljanja le-teh pa zakon ne predpisuje, saj se v zasebni osnovni šoli izvajajo tudi vsebine, ki se programsko razlikujejo od tistih v javno veljavnih programih javnih šol.

Zaradi vsebinskih posebnosti programov, ki jih izvajajo zasebne šole po posebnih pedagoških načelih, pa le-tem za pridobitev sredstev iz državnega proračuna ni potrebno izpolnjevati pogoja izvajanja vseh obveznih predmetov, ki jih zakon, ki ureja osnovno šolo, določa za pouk javne osnovne šole.

Zasebni šoli, ki izvaja program osnovnošolskega izobraževanja se za izvedbo programa, ki je pridobil javno veljavnost, zagotavlja 100% sredstev, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za izvajanje programa javne šole.

Za ostale zasebne šole (srednje in glasbene šole) se način financiranja ne spreminja. Za izvedbo programa pridobijo 85 % sredstev, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za izvajanje programa javne šole.

Tudi določba, ki določa, da zasebnim šolam ne pripadajo sredstva za naložbe, investicijsko vzdrževanje in opremo ostaja nespremenjena, kakor tudi določba, lahko sodelujejo na natečajih za učila in učne pripomočke, ki so namenjeni javnim šolam.

Člen določa tudi od kdaj pripada zasebni šoli pravica do pridobivanja sredstev. Sredstva ji pripadajo za šolsko leto, ki sledi letu, v katerem je šola pridobila pravico do financiranja.

K 7. členu

S predlagano novelo se izenačuje obseg financiranja obveznega dela programa javnih in zasebnih šol, ki so pridobile javno veljavnost programa, kar pomeni, da zasebne šole za del programa, ki se financira iz javnih sredstev, staršem ne smejo zaračunavati šolnin.

K 8. členu

Sprememba 90. člena določa, da se s pogodbo o financiranju določijo tako obveznosti kot letni obseg sredstev za izvajanje izobraževalnih programov zasebnih šol.

K 9. členu

Predlagani člen določa roka za izdajo podzakonskih predpisov, ki sta predvidena s spremembo zakona.

K 10. členu

Šteje se, da zasebne šole, ki ob uveljavitvi tega zakona že izvajajo program, ki je pridobil javno veljavnost, izpolnjujejo merila in pogoje iz novega 16. a člena in prvega odstavka spremenjenega 86. člena zakona.

Zakon ob tem določa, da se zasebnim šolam, ki izvajajo program osnovnošolskega izobraževanja, ki je pridobil javno veljavnost pred uveljavitvijo tega zakona, do konca šolanja zadnje generacije, vpisane v šolskem letu 2019/2020, zagotavljajo dodatna sredstva za financiranje do obsega sredstev določenega na podlagi 86. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09-popr., 65/09-popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16 in 49/16-popr.).

Posebna izjema velja za zasebne šole, ki jim je bila dodeljena koncesija pred uveljavitvijo tega zakona, ki se še naprej financirajo v skladu z obstoječo koncesijsko pogodbo.

K 11. členu

Člen določa, da mora za zasebne šole, ki izvajajo izobraževalni program, ki se financira iz javnih sredstev, ob uveljavitvi tega zakona, pristojno ministrstvo po uradni dolžnosti izdati odločbo iz prvega odstavka novega 16.a člena in jo vpisati v razvid.

K 12. členu

Člen določa začetek veljavnosti in uporabo tega zakona.